

HE 44/2004 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 3 luvun 7 §:n ja 4 luvun 1 §:n sekä työttömyysturvalain 8 luvun 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan julkisesta työvoimapalvelusta annettuun lakiin ja työttömyysturvalakiin tehtäviksi ulkomaalaislain koko-

naisuudistuksesta johtuvat muutokset.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samanaikaisesti uuden ulkomaalaislain kanssa.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Oikeudesta julkiseen työvoimapalveluun säädetään julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa (1295/2002). Työvoimatoimiston palvelut ovat lähtökohtaisesti kaikille avoimia. Palvelujen, tukien, avustusten tai etuuksien saaminen ei siten edellytä henkilöasiakkaalta rekisteröitymistä, ellei lailla toisin säädetä. Henkilökohtaisten työnvälityspalveluiden, työllistämistukien, eräiden työmarkkinatoimenpiteiden ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettun työttömyysturvan edellytykseksi on kuitenkin säädetty työnhakijaksi rekisteröityminen.

Työnhakijaksi rekisteröitymisestä säädetään julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 3 luvun 5 §:ssä, työhakemuksen voimassaolosta 6 §:ssä ja ulkomaalaisen rekisteröinnistä työnhakijaksi 7 §:ssä. Viimeksi mainitun pykälän mukaan ulkomaalaisella on lähtökohtaisesti samat mahdollisuudet saada työvoimapalveluja kuin Suomen kansalaisilakin. Lainkohdassa rajoitetaan vain sellaisten ulkomaalaisten oikeutta rekisteröityä työnhakijaksi, joilla ei Suomea velvoittavien, työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella ole

oikeutta saapua Suomeen hakemaan työtä ja ottaa vastaan työtä ilman työlupaa. Tällaiset ulkomaalaiset rinnastetaan työnhakijaksi rekisteröitäessä Suomen kansalaisiin, jos heillä on myönnetyn oleskeluluvan tai oleskelu- ja työluvan perusteella oikeus ottaa vastaan työtä rajoituksetta tai jos heillä on oikeus ottaa vastaan määrätyn alan työtä ja heille myönnetty oleskelu- ja työlupa on tarkoitettu jatkuvaan maassaoloon.

Työttömän työnhakijan perustoimeentulo turvataan työttömyysturvalain mukaisesti työttömyyspäivärahalla ja työmarkkinatuella. Etuuksien maksamisen edellyttämä Suomessa asuminen ratkaistaan lain 1 luvun 8 §:n mukaan siten kuin asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetussa laissa (1573/1993) säädetään. Ulkomaalaisen oikeus työmarkkinatukeen on eräin osin rajoitetumpi verrattuna hänen oikeuteensa rekisteröityä työnhakijaksi työvoimatoimistoon ja saada työttömyyspäivärahaa. Työttömyysturvalain 8 luvun 1 §:n mukaan ulkomaalaisella on oikeus työmarkkinatukeen vain, jos hänellä on oikeus tehdä Suomessa työtä ilman ammattialaan tai työnantajaan liittyviä rajoituksia.

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys eduskunnalle ulkomaalaislaiksi ja

eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 28/2003 vp, jäljempänä: ulkomaalaislakiesitys), jossa ehdotetaan muun muassa, että nykyisestä kahden luvan eli oleskelu- ja työluvan järjestelmästä luovutaan ja siirrytään yhteen, kaksivaiheisesti myönnettävään työntekijän oleskelulupaan. Ulkomaalaislakiesitys edellyttää muutoksia edellä kuvattuihin julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain ja työttömyysturvalain säännöksiin. Niitä ei kuitenkaan ehdoteta muutettaviksi asiasisällöltään.

Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 3 luvun 7 §:n sanamuodossa otettaisiin lisäksi huomioon lakiesitys Euroopan unionin uusista jäsenvaltioista tulevan työvoiman vapaata liikkuvuutta siirtymäaikana rajoittavaksi lainsäädännöksi. Pykälän 1 momentin mukaan työnhakijaksi rekisteröityminen edellyttäisi, että ulkomaalaisella on oikeus työntekoon ilman työvoimatoimiston harkintaa. Sekä ulkomaalaislakiesityksessä tarkoitettuun työntekijän oleskelulupaan että Euroopan unionin uusien jäsenvaltioiden kansalaisiin sovellettavaan työvoimatoimiston hyväksymismenettelyyn liittyisi kansallinen työvoimapolitiittinen harkinta. Ulkomaalaislakiesityksen mukaan harkinnasta vastaa työvoimatoimisto. Pykälän 2 momentti koskisi niiden ulkomaalaisten oikeutta työnhakijaksi rekisteröitymiseen, joiden oikeus ansiotyöhön edellyttää työvoimatoimiston harkintaa sekä tämän harkinnan nojalla myönnettyä jatkuvaluonteista (A-status) oleskelulupaa. Lisäedellytyksenä olisi, että oleskelulupaan ei liity työnantajaa koskevia rajoituksia. Rajoituksella viitattaisiin mahdolliseen oleskeluluvan työnantajakohtaiseen voimassaoloon ja myös siihen, ettei työnantajalla ole toimipaikkaa Suomessa.

Lisäksi julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 4 luvun 1 §:n 2 momentin lakiviittaus muutettaisiin koskemaan uutta ulkomaalaislakia.

Työttömyysturvalain 8 luvun 1 § koskee nyky muodossaan yhtäältä työvoiman vapaan liikkuvuuden piirissä liikkuvaa ulkomaista työvoimaa ja toisaalta niitä kolmansien valtioiden kansalaisia, joille on myönnetty pysyvä oleskelulupa tai pysyväisluonteinen oleskelulupa sellaisen ulkomaalaisen perheenjäsenenä, joka työskentelee Suomessa pysyväis-

luonteisen oleskelu- ja työluvan nojalla. Ehdotettu sanamuoto kattaisi ulkomaalaisesityksessä tarkoitetut vastaavat henkilöryhmät.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia tai muitaakaan vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu työministeriössä virkатыönä. Valmistelun yhteydessä on kuultu keskeisiä työmarkkinajärjestöjä, sisäasiainministeriötä sekä sosiaali- ja terveysministeriötä.

4. Voimaantulo ja riippuvuus muista esityksistä

Ulkomaalaislakiesitys on annettu eduskunnalle 13 päivänä kesäkuuta 2003. Lisäksi Eduskunnalle on 21 päivänä marraskuuta 2003 annettu hallituksen esitys ulkomaalaislakiesityksen täydentämisestä (HE 151/2003 vp). Täydennysesitykseen sisältyvät lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan samanaikaisesti uuden ulkomaalaislain kanssa.

Tämä esitys liittyy ulkomaalaislain muutokseen. Ehdotetut sanamuodot on kirjoitettu ulkomaalaislakiesityksen mukaisesti. Lait ovat siten tarkoitetut tulemaan voimaan samanaikaisesti.

Tällä esityksellä on lisäksi edellä kuvattuja yhtymäkohtia hallituksen esitykseen laiksi Tšekin, Viron, Latvian, Liettuan, Unkarin, Puolan, Slovenian ja Slovakian kansalaisten ansiotyön edellytyksistä (HE 172/2003 vp), jossa ehdotetaan annettaviksi Euroopan unionin nykyisten jäsenvaltioiden sekä Tšekin, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltaan, Puolan, Slovenian ja Slovakian välillä tehdyn, viimeksi mainittujen valtioiden liittymisestä Euroopan unioniin laaditun sopimuksen nojalla työntekijöiden vapaata liikkuvuutta siirtymäaikana rajoittavat säännökset.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 3 luvun 7 §:n ja 4 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta työvoimapalvelusta 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain (1295/2002) 3 luvun 7 § ja 4 luvun 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

3 luku

Työvoimatoimiston palvelujen perusteet

7 §

Ulkomaalaisen rekisteröinti työnhakijaksi

Niiden valtioiden kansalaiset, joilla Suomea velvoittavien, työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella on oikeus saapua Suomeen hakemaan työtä ja tehdä ansiotyötä ilman työvoimatoimiston työvoimapoliittista harkintaa, rekisteröidään tässä laissa säädetyllä tavalla työnhakijaksi, jollei näistä sopimuksista muuta johdu.

Jollei Suomea velvoittavista kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu, muut ulkomaan kansalaiset ja kansalaisuutta vailla olevat rekisteröidään tässä laissa säädetyllä tavalla työnhakijaksi, jos heillä on oikeus ansiotyöhön myönnetyn jatkuvaluonteisen oleskeluluvan nojalla eikä oleskelulupaan liitty työntantajaa koskevia rajoituksia.

4 luku

Työnvälityspalvelut

1 §

Työnvälitys

—————
 Työnvälityspalveluja järjestettäessä ja kehitettäessä otetaan huomioon työvoiman ylimaiden rajojen tapahtuvan liikkuvuuden aiheuttamat tarpeet. Työnvälityspalveluna annetaan tietoja Suomessa työskentelevältä ulkomaalaiselta edellytettävistä luvista ja niiden myöntämisen edellytyksistä, joista säädetään ulkomaalaislaissa (/2004). Työnvälityksestä Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sekä kansainvälisestä harjoittelusta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

—————
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**työttömyysturvalain 8 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä tammikuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun 1 § seuraavasti:

8 luku

Työmarkkinatuen erityiset työvoimapolitiittiset rajoitukset

1 §

Ulkomaalainen

Henkilöllä, joka ei ole Suomen kansalainen, on oikeus työmarkkinatukeen tämän lain mukaisesti, jos hänellä on rajoittamaton oi-

keus ansiotyöhön Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen perusteella taikka pysyvän oleskeluluvan tai perhesiteen perusteella myönnetyn jatkuvaluonteisen oleskeluluvan nojalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 2 päivänä huhtikuuta 2004

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Työministeri *Tarja Filatov*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 3 luvun 7 §:n ja 4 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta työvoimapalvelusta 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain (1295/2002) 3 luvun 7 § ja 4 luvun 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 luku

Työvoimatoimiston palvelujen perusteet

7 §

Ulkomaalaisen rekisteröinti työnhakijaksi

Niiden valtioiden kansalaiset, joilla Suomea velvoittavien, työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella on oikeus saapua Suomeen hakemaan työtä ja ottaa vastaan työtä ilman työlupaa, rinnastetaan työnhakijaksi rekisteröitäessä Suomen kansalaisiin, jollei näistä sopimuksista muuta johdu.

Jollei Suomea velvoittavista kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu, muut ulkomaan kansalaiset ja kansalaisuutta vailla olevat rinnastetaan työnhakijaksi rekisteröitäessä Suomen kansalaisiin, jos:

1) heillä on myönnetyn oleskeluluvan tai oleskelu- ja työluvan perusteella oikeus ottaa vastaan työtä rajoituksetta; tai

2) heillä on oikeus ottaa vastaan määrätyn alan työtä edellyttäen, että heille myönnetty oleskelu- ja työlupa on tarkoitettu jatkuvaan maassaoloon.

Niiden valtioiden kansalaiset, joilla Suomea velvoittavien, työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella on oikeus saapua Suomeen hakemaan työtä ja tehdä ansiotyötä ilman työvoimatoimiston työvoimapolitiittista harkintaa, rekisteröidään tässä laissa säädetyllä tavalla työnhakijaksi, jollei näistä sopimuksista muuta johdu.

Jollei Suomea velvoittavista kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu, muut ulkomaan kansalaiset ja kansalaisuutta vailla olevat rekisteröidään tässä laissa säädetyllä tavalla työnhakijaksi, jos heillä on oikeus ansiotyöhön myönnetyn jatkuvaluonteisen oleskeluluvan nojalla eikä oleskelulupaan liity työnantajaa koskevia rajoituksia.

4 luku

Työnvälityspalvelut

1 §

Työnvälitys

Työnvälityspalveluja järjestettäessä ja kehitettäessä otetaan huomioon työvoiman ylimaiden rajojen tapahtuvan liikkuvuuden aiheuttamat tarpeet. Työnvälityspalveluna annetaan tietoja Suomessa työskentelevältä ulkomaalaiselta edellytettävistä luvista ja niiden myöntämisen edellytyksistä, joista säädetään ulkomaalaislaissa (378/1991). Työnvälityksestä Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sekä kansainvälisestä harjoittelusta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Työnvälityspalveluja järjestettäessä ja kehitettäessä otetaan huomioon työvoiman ylimaiden rajojen tapahtuvan liikkuvuuden aiheuttamat tarpeet. Työnvälityspalveluna annetaan tietoja Suomessa työskentelevältä ulkomaalaiselta edellytettävistä luvista ja niiden myöntämisen edellytyksistä, joista säädetään ulkomaalaislaissa (/2004). Työnvälityksestä Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sekä kansainvälisestä harjoittelusta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

työttömyysturvalain 8 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä tammikuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun
1 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 luku

Työmarkkinatuen erityiset työvoimapoliittiset rajoitukset

1 §

1 §

Suomen kansalaisuutta vailla oleva

Ulkomaalainen

Suomen kansalaisuutta vailla olevalla on oikeus työmarkkinatukeen tämän lain mukaisesti, jos hänellä on Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen taikka oleskelu- tai työluvan perusteella rajoittamaton oikeus tehdä täällä työtä.

Henkilöllä, joka ei ole Suomen kansalainen, on oikeus työmarkkinatukeen tämän lain mukaisesti, jos hänellä on rajoittamaton oikeus ansiotyöhön Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen perusteella taikka pysyvän oleskeluluvan tai perhesiteen perusteella myönnetyn jatkuvaluonteisen oleskeluluvan nojalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.